

IVM Coronanieuws 8 mei 2020

Opening

Welkom bij het IVM Coronanieuws over geneesmiddelen en corona van 8 mei.

Nieuw behandeladvies COVID-19

De SWAB heeft de behandeladviezen bij COVID-19 aangepast. Chloroquine en hydroxychloroquine worden niet langer aangeraden als behandeling. Aanleiding zijn diverse nieuwe onderzoeken. Hieruit blijkt dat chloroquine en hydroxychloroquine geen of weinig klinisch effect hebben, maar wel een verhoogd risico geven op hartschade en aritmie. De SWAB raadt daarom alle gebruik van deze middelen af, zowel bij de behandeling van COVID-19 als profylactisch of post-expositie profylactisch.

Een andere behandeloptie, remdesivir, is sinds eind maart nog alleen verkrijgbaar via een compassionate use programma en in studieverband. Het gaat daarbij alleen om rescue therapie voor zwangeren en kinderen tot 18 jaar. De behandelend arts dient daarvoor online een aanvraag in te dienen bij de fabrikant. Het is nog niet duidelijk of en wanneer dit programma in Nederland uitgebreid wordt naar andere patiëntcategorieën. In de Verenigde Staten is remdesivir wel al via een spoedprocedure geregistreerd voor ernstige COVID-19 infecties. Deze registratie is gebaseerd op een klinische studie waarbij de tijd tot herstel bij sommige patiënten korter is. In Europa wordt remdesivir nog beoordeeld.

Het nieuwe behandeladvies van de SWAB bij matig ernstig en ernstig zieke COVID-19 patiënten is het bieden van optimale supportieve zorg. Bij respiratoire klachten en vergrote zuurstofbehoefte kan de arts overwegen te starten met een geneesmiddel in onderzoeksverband.

Behandeladvies SWAB: www.swab.nl.

Antistoffen

Het Erasmus MC en bloedbank Sanquin onderzoeken het mogelijk beschermende effect van antistoffen uit bloedplasma van herstelde COVID-19-patiënten. Inmiddels zijn zeker 30 COVID-19-patiënten met dit bloedplasma behandeld. Bij de eerste 10 niet-IC-patiënten kwamen geen onverwachte bijwerkingen voor. Daarom is nu ook gestart met de behandeling van de ziekste patiënten op de intensive care. Het is nog niet bekend wanneer de eerste resultaten bekend zijn.

Virologen in Utrecht en Rotterdam hebben mogelijk een antistof tegen het coronavirus gevonden. In eerder onderzoek met het SARS-virus zijn humane antistoffen opgewekt bij muizen. De werking van deze antistoffen is nu bij het coronavirus getest. Een van de antistoffen bleek te werken in gekweekte cellen en moet nu nog verder getest worden bij mensen.

Voedingssupplementen

Deze week was in de media veel aandacht voor het voedingssupplement resveratrol als mogelijke optie om het beloop van een COVID-19-infectie te beïnvloeden. Dit idee is gebaseerd op onderzoek naar leptine. Leptine wordt aangemaakt door buikvet en het gehalte is vaak verhoogd bij mensen

met obesitas en COVID-19-patiënten. Het hormoon speelt mogelijk een rol bij het veroorzaken van embolieën bij COVID-19. Resveratrol verlaagt het leptine-gehalte in het bloed. Als gevolg van deze media-aandacht is er een ware run ontstaan op resveratrol. Het is echter nog helemaal niet duidelijk of het middel kan werken. Hiervoor is nog wetenschappelijk onderzoek nodig.

Ook zink is veel in het nieuws als mogelijke behandeling voor COVID-19. Zink heeft antivirale activiteit tegen onder andere het influenza- en poliovirus. Een eventueel effect tegen het coronavirus is nog niet onderzocht. Op basis van het huidige wetenschappelijke bewijs adviseert de SWAB geen zinksuppletie bij COVID-19 patiënten.

Behandeladvies SWAB: www.swab.nl.

BMR-vaccin

Er was deze week eveneens veel media-aandacht voor een mogelijk gunstig effect van het BMR-vaccin op het verloop van een COVID-19-infectie. Britse onderzoekers ontdekten subtiele moleculaire overeenkomsten tussen de virussen die bof, mazelen en rode hond veroorzaken en het nieuwe coronavirus. Andere onderzoekers legden een verband met het relatief milde verloop van een COVID-19-infectie bij mensen jonger dan 50 jaar. Dit komt ongeveer overeen met de leeftijdscategorie die als kind is gevaccineerd tegen BMR.

Hoewel het een interessante en hoopvolle hypothese is: er ontbreekt nog direct bewijs voor een beschermend effect. Het RIVM geeft daarom aan dat het niet zinvol is oudere patiënten die geen BMR-vaccinatie hebben gehad, extra te vaccineren.

BMR en corona: www.rijksvaccinatieprogramma.nl/vragen-en-antwoorden-rvp-en-coronavirus

Nieuwe vaccins

De Nederlandse overheid faciliteert onderzoek naar het coronavirus en het ontwikkelen van een vaccin. Wereldwijd worden inmiddels meer dan 100 vaccins onderzocht, waarvan 8 bij mensen. Ook wil de overheid de productie van vaccins in eigen land en initiatieven met een duidelijke Nederlandse link stimuleren. Daarnaast wordt er – in afwachting van het vaccin – alvast gestart met de voorbereiding van de distributie en het opzetten van een nationale vaccinatiecampagne. Het streven daarbij is om risicogroepen en bijvoorbeeld ook gezondheidswerkers als eersten zo goed mogelijk te beschermen.

Geneesmiddeltekorten

Om geneesmiddeltekorten als gevolg van de coronacrisis te voorkomen, start deze week een tijdelijke monitor van de algemene voorraad van 25 verschillende geneesmiddelen in Nederland, dus ook van niet-coronagerelateerde middelen. Later volgt uitbreiding naar meer geneesmiddelen. De monitor gaat zowel de actuele vraag, als de voorraden bij groothandels en firma's in kaart brengen. Leveranciers, groothandels en andere marktpartijen kunnen aan de hand van de monitor zelf bepalen of extra maatregelen nodig zijn, zoals het vergroten van voorraden of inkopen van alternatieven. Als dit onvoldoende lijkt, bespreekt de Werkgroep geneesmiddeltekorten andere oplossingen, zoals overheidsmaatregelen.

De voorraden van essentiële geneesmiddelen voor de intensive care blijft het Landelijk Coördinatiecentrum Geneesmiddelen monitoren. Zoals vorige week gemeld, zijn acute tekorten voorlopig afgewend.

RAS-remmers

Een nieuw onderzoek, gepubliceerd in het New England Journal of Medicine, toont geen verband aan tussen gebruik van ACE-remmers of angiotensine-2-antagonisten en een hogere kans op overlijden aan COVID-19 in het ziekenhuis. Patiënten met ACE-remmers lijken zelfs een lager risico te hebben. Vanwege de retrospectieve opzet zijn er geen conclusies mogelijk over een causaal verband. Er geldt dus nog steeds dat er geen bewijs is voor een nadelig effect van ACE-remmers of angiotensine-2-antagonisten op het beloop van COVID-19. Stoppen met deze middelen is dus niet nodig.

KNMP-monitor

De KNMP maakt een wekelijks overzicht* van het aantal medicatieverstrekkingen uit openbare-, poliklinische- en dienstapotheken. Half maart lag het aantal medicatieverstrekkingen aanzienlijk hoger dan in dezelfde periode vorig jaar. De weken daarna is met name het aantal eerste uitgiftes sterk gedaald, vooral vanuit de tweede lijn. De cijfers zijn afkomstig van SFK en worden wekelijks ververst.

Monitor: www.knmp.nl/coronamonitor

Overige vaccinaties

Het advies van de Gezondheidsraad om ouderen voorrang te geven bij de pneumokokkenvaccinatie is overgenomen door de staatssecretaris. Het ministerie van VWS is in overleg met de leverancier om 250 duizend extra vaccins aan te kopen. Daarmee moet het mogelijk zijn dit najaar alle 73 tot 79-jarigen op te roepen voor de vaccinatie. Het NHG publiceert in de loop van deze maand een aangepaste praktijkhandleiding pneumokokkenvaccinatie. Ook wordt gewerkt aan informatie over de gevolgen voor de uitvoering van andere vaccinatieprogramma's.

De vaccinatie tegen het rotavirus bij kinderen in risicogroepen is uitgesteld. Op basis van nieuwe studieresultaten lijkt de effectiviteit van het vaccin juist bij de risicogroepen minder dan verwacht. Daarnaast is door de coronapandemie invoering per 1 juni niet haalbaar. De staatssecretaris heeft de Gezondheidsraad gevraagd een nieuw advies uit te brengen.

Tot slot

ZonMw heeft een subsidieoproep voor een derde aandachtsgebied uitgezet, nu voor onderzoek naar de maatschappelijke effecten van de coronapandemie en de bijbehorende maatregelen. Ook is er een subsidieoproep voor kortlopend actieonderzoek in samenwerking met maatschappelijke ondernemingen of lokale overheid onder de naam Wetenschap voor de praktijk. Indienen van projectideeën kan tot 25 mei. De ronde voor de aandachtsgebieden diagnostiek en behandeling, en voor zorg en preventie staat nog open tot 14 mei.

Volgende week verschijnt het volgende coronanieuws. Op de hoogte blijven van nieuwe journaals? U kunt zich abonneren op ons Youtube-kanaal door te klikken op ons logo rechtsonderin. Of meldt u zich aan voor de jaarnaalupdate op de website van het IVM. Als u wilt zien hoe de kennis over geneesmiddelen en vaccins stapsgewijs groeit, kijk dan ook onze eerdere journaals terug.

8 mei 2020

ZonMw: www.zonmw.nl

Aanmelden journaalupdate: www.ivm.nl